

Onderwerp

Samenwerking op het gebied van waterstof binnen de provincie Flevoland

Kern mededeling:

De provincie Flevoland heeft samen met meer dan 20 partijen een intentieverklaring getekend om een impuls te geven aan de waterstoftransitie.

Mededeling:

Meer dan 20 Flevolandse partijen hebben op 13 september hun handtekening gezet onder een intentieverklaring om samen te werken aan de ontwikkeling van de waterstofeconomie. Met deze verklaring willen de partijen aan de slag om waterstof in te zetten als middel om de energietransitie in Flevoland verder te helpen. Naast het versnellen van waterstof initiatieven is een belangrijk doel om met zoveel mogelijk partijen in te zetten op een aansluiting op de waterstof-backbone.

Ondertekenaars zijn onder andere kennisinstellingen als de Wageningen University and Research en marktpartijen als GigaStorage, ENGIE en HyNetwork Services (onderdeel van GasUnie). De provincie Flevoland heeft de intentieverklaring geïnitieerd en tekent ook mee. Tegelijkertijd nodigen alle ondertekenaars ook andere partijen uit om aan te sluiten bij de gedeelde ambities.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Persbericht	3006750	ja
Memorandum of Understanding – Samenwerking op het gebied van waterstof binnen de provincie Flevoland	3007364	ja

Registratienummer

3007303

Datum

13 september 2022

Afdeling/Bureau

GE

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Fackeldey, J.A.

Appelman, J.N.J.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

Flevolandse partijen gaan aan de slag met waterstof

Meer dan 20 Flevolandse partijen hebben vandaag hun handtekening gezet onder een intentieverklaring om samen te werken aan de ontwikkeling van de waterstofeconomie. Met deze verklaring willen de partijen aan de slag om waterstof in te zetten als middel om de energietransitie in Flevoland verder te helpen. Ondertekenaars zijn onder andere kennisinstellingen als de Wageningen University and Research en marktpartijen als GigaStorage en ENGIE. Ook professor Ad van Wijk, hoogleraar Future Energy Systems zette zijn handtekening. De provincie Flevoland ondersteunt de intentieverklaring en tekende ook mee.

Ready for take-off voor de Waterstof economie

Donderdag 3 november zetten de partijen tijdens een kick-off lunch-event op Lelystad Airport met elkaar de Flevolandse waterstofeconomie op de startbaan. Dat is de eerste stap als vervolg op de ondertekening van de MOU om het initiatief te laten vliegen.

Tegelijkertijd nodigen alle ondertekenaars ook andere partijen uit om aan te sluiten bij de gedeelde ambities. Die kunnen zich melden bij Arjan de Bruin van Horizon (arjan@horizonflevoland.nl). Er is binnenkort een lunchbijeenkomst op Lelystad Airport waar de partijen hun ideeën en initiatieven met elkaar kunnen delen.

Ambities

Met de getekende verklaring geven de partijen aan om de komende jaren de ontwikkeling van de waterstofeconomie een flinke zet voorwaarts te geven. Waterstof kan als energiedrager bijdragen aan de oplossing voor het overvolle stroomnet. Het kan als vervanger van fossiele brandstof dienen, bijvoorbeeld bij de Maximacentrale in Lelystad, die nu nog op aardgas draait. Ook het transport over de weg, het water en door de lucht kan door middel van waterstof haar uitstoot van broeikasgassen verminderen. De partijen gaan aan de slag met de opwek van (groen) waterstof en het gebruik ervan. Daarnaast kan de waterstofeconomie ook de regionale economie versterken door het creëren van banen in de energiesector.

Ondertekenaars

De lijst van ondertekenaars tot nu toe is als volgt (in willekeurige volgorde):

Engie Energie Nederland
GIGA Storage
Circul8-Energy
Datacenter Almere
Lelystad Airport Businesspark / LAB
Westfalen
Bol van Staveren
Van Staveren
ROGER Renewable Energy B.V.
LTO Noord
Provincie Flevoland
Farm Dairy
Logistiek Cluster Flevoland
Lelystad Airport
Stichting Wageningen Research, onderzoeksinstituut Wageningen Plant Research
Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum
Economic Board Flevoland
Metaalunie
De Lelystadse Boer
Energie Expertisecentrum Flevoland
Horizon Flevoland
Hynetwork Services

Noot voor redactie:

Voor meer informatie kunt u terecht bij Bart Harleman, communicatieadviseur Provincie Flevoland. Hij is te bereiken via bart.harleman@flevoland.nl en 06-2114 4013.

PROVINCIE
FLEVOLAND

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

gasunie
crossing borders in energy

koninklijke
metaalunie

HORIZON»

Prof. dr. Ad van Wijk

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Tussen de ondertekenaars

Over de samenwerking op het gebied van waterstof binnen de Provincie Flevoland

Overwegingen:

- A. de wens van ondertekenaars om gezamenlijk samen te werken ter ontwikkeling van de waterstof-economie in Flevoland;¹
- B. Flevoland heeft een unieke positie op het gebied van de productie van hernieuwbare energie: Flevoland produceert de meeste hernieuwbare energie op land van Nederland¹;
- C. netcongestie is landelijk een knelpunt en zal met het beschikbaar komen van nog meer opwekvermogen de komende periode nog meer toenemen;
- D. als gevolg hiervan gaat er hernieuwbaar opgewekte energie verloren;
- E. de Maxima-centrale, met het hoogste rendement van Nederland, wordt momenteel geschikt gemaakt voor het toepassen van waterstof als brandstof² en daarmee een serieuze 'enabler' voor het Nederlandse en Flevolandse waterstof netwerk. Hiermee ontstaat uiteindelijk minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en wordt een reductie van broeikasgasemissies gerealiseerd;
- F. Flevoland heeft naast de beschikbare ruimte ook de aanwezigheid van fysieke infrastructuur zoals het 380 kV ringnet, de grootste batterij van Nederland, Flevokust Haven, Lelystad Airport, de A6, innovatieve agrarische sector, logistieke hotspot van bedrijventerreinen in Almere, Lelystad en Zeewolde en de aanwezigheid van goed met elkaar verbonden kennisinfrastructuren;
- G.² Flevoland is een ondernemende regio waar bedrijfsleven, kennisinstituten en overheden de wens hebben om richtinggevend te zijn voor anderen. De stakeholders in de regio zijn goed met elkaar verbonden. Daarmee kunnen initiatieven snel aan elkaar gekoppeld worden en kan er snel gerealiseerd worden. Dit uit zich in vele klein- en grootschaliger initiatieven op het gebied van waterstof-productie en -gebruik;
- H. bovenstaande maakt dat Flevoland een unieke positie heeft aangaande de kansen en uitdagingen die de transitie naar een waterstofeconomie met zich mee brengt.

1 <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70960ned/table?dl=577D1>

2 <https://www.engie.nl/over-ons/Moderne-centrales/Maxima-centrale>

Komen overeen:

1. Introductie

De overheden in de provincie Flevoland, het bedrijfsleven en de kennisinstituten (hierna: de ondertekenaars) erkennen het belang van waterstof voor het klimaat en de energietransitie en spreken de wens uit om langjarig samen te werken aan de versnelling van de gezamenlijke ontwikkeling van een toekomstbestendige waterstofeconomie in Flevoland.

2. Doel

De ondertekenaars willen, in overeenstemming met de eigen doelstellingen en beginselen van de ondertekenaars, gezamenlijk werken aan:

- a) het bevorderen en versterken van de samenwerking op het gebied van productie, transport, distributie, opslag en de toepassing van waterstof;
- b) het actief bijdragen aan de kennisontwikkeling en disseminatie over de productie, transport, distributie, opslag en de toepassing van waterstof;
- c) het ontwikkelen van hulpmiddelen (bijvoorbeeld toetsingskaders) voor overheden op gebied van de productie, transport, distributie, opslag en de toepassing van waterstof;
- d) het verder aansluiten en afstemmen met de nationale ontwikkelingen.

Het onder a), b), c) en d) genoemde wordt verder als de 'gezamenlijke doelen' aangeduid.

3. Afspraken

De ondertekenaars komen overeen dat, voor de daadwerkelijke verwezenlijking van de doelen, zij in nauwe mate samenwerken met elkaar, en regelmatig periodiek overleg plegen met betrekking tot de 'gezamenlijke doelen'.

In het bijzonder mag elke ondertekenaar verwachten op de hoogte te worden gehouden door de andere van de ontwikkeling en de uitvoering van de 'gezamenlijke doelen'.

Op basis van dit MoU wordt een gezamenlijk werkplan opgesteld dat jaarlijkse geëvalueerd, geactualiseerd en zo nodig aangevuld wordt met verdere 'gezamenlijke doelen'. In dit werkplan zullen kansen, initiatieven, belemmeringen geïdentificeerd worden en zullen richtinggevende afspraken gemaakt worden over de inzet van de verschillende ondertekenaars.

De provincie zal als eerste het initiatief nemen een overleg te plannen met de ondertekenaars.

Voor de toepassing van deze MoU wijst elke ondertekenaar een contactpersoon aan.

4. Overige bepalingen:

- a) dit MoU wordt aangegaan voor een periode van 4 jaar;
- b) dit MoU treedt in werking op de datum van ondertekening door de ondertekenaars;
- c) de ondertekenaars kunnen dit MoU te allen tijde wijzigen na gezamenlijke overeenstemming;
- d) de opzet van dit MoU is zodanig dat nieuwe partijen aan kunnen sluiten;
- e) een ondertekenaar kan dit MoU te allen tijde beëindigen door een schriftelijke kennisgeving aan de andere ondertekenaars;
- f) dit MoU is niet in rechte afdwingbaar.

5. Vertrouwelijkheid

Indien ondertekenaars binnen de context van dit MoU informatie delen die vertrouwelijk dient te blijven, zal dit expliciet moeten worden medegedeeld.

6. De ondertekenaars

**DATACENTER
ALMERE**
ICT CAMPUS ALMERE

Harry Talen

Head of Thermal NL

Ruud Nijs

CEO

Luke Bouwman

Directeur Eigenaar

Andrew van der Haar

Algemeen Directeur

Ben van de Ven

Directeur Omala

Frank van der Velde

Commercieel Directeur

Quérine van Osch

Directeur Energietransitie

Jitha van Staveren

Algemeen Directeur

Aad Bruggeman

CEO

Arnold Michielsen

Voorzitter Flevoland,
themahouder Flora & Fauna, Natuur

Arend Bouwer

Algemeen Directeur

Detmar Ypma

Kwartiermaker Waterstof

Jan Eerkens

algemeen directeur Lelystad Airport

Petra Caessens

Directeur

Paul Arendsen

*Head of Structures testing
and evaluations*

Prof. dr. Ad van Wijk

*Professor Future Energy Systems TU
Delft, Guest Professor Energy and Water,
KWR water research*

Femke Rientsma

Voorzitter

Okko Ebbens

regiosecretaris district Midden

Nico Florissen

Willem Enklaar

Directeur

Marco Smit

Directeur

G.W.M Custers

Directeur Waterstofnetwerk Nederland

L. Verbeek

Commissaris van de Koning (CdK)